

aan vertrouwen winnende Eppendorfer. Hun acteren is onnadrukkelijk en laat alle ruimte voor de tekst. Diens traject is immers fascinerend: Eppendorfers verhaal roept een aan Genet, Purdy en Pasolini verwante tegenwereld op waarin een aan emotionele verwarring ontsproten agressie gaandeweg opgeslorpt wordt in een geritualiseerd groepsgebeuren en macht betekend wordt via lichaamssubstanties als leer, stront en bloed. Eppendorfer blijft kil als hij dit alles memoreert: hij is consummer, maar hij blijft ook toeschouwer. Deze distantie neemt nog toe als hij het pad van de kunst inslaat en daarmee de laatste stap in de sublimatie van zijn agressie zet. *Salò* van Pasolini wordt geanalyseerd, alsmede Pasolini's gewelddadige dood, die volgens Eppendorfer uitgelokt werd door Pasolini zelf. Agressie is immers op dat moment voor de Lederman geen spontaan, irrationeel gebeuren meer, maar een daad voorbereid door en kaderend in andere daden.

Ik zou Rudi Meulemans graag eens een minder dankbare tekst zien regisseren, eentje waar de keuzes minder eenvoudig liggen. Maar *De Lederman spreekt met Hubert Fichte* maakt duidelijk dat Parade totnogtoe te weinig aandacht kreeg.

Peter De Jonge

De Lederman spreekt met Hubert Fichte. Auteur: Hans Eppendorfer. Regie: Rudi Meulemans. Met: Willem Carpentier, Andreas Van De Maele. Productie: Parade i.s.m. Plateau. Gezien in Plateau te Brussel op 20 juni.

Potter's Beesten - Foto Ban van Duin

Potters Beesten

Beatrix Potter is de Engelse schrijfster en tekenares van schattige kinderboeken. Ze figureert al sedert het einde van de negentiende eeuw op alle toptien-lijsten van Engelse lezende kinderen. In de jaren zestig werden de boekjes voortreffelijk in het Nederlands vertaald, en zo behoort nu ook konijntje Wollepluis tot de verbeeldingswereld van Nederlands-spreekende kinderen. Het gaat om heel korte verhaaltjes, die, althans in mijn herinnering, weinig theateraard zijn. Ik zou de sfeer van Potter beschrijven als lief en schattig, kinderboeken van voor de Nieuwe Politieke Golf voor jeugdigen, zoals die in het post '68 tijdperk ontstaan zijn. Neen, Potter is zo ontroerend en klein als haar huisje en haar bloementuintje dat je nog altijd in het Engelse Lake District kan bezoeken.

Nochtans biedt Riëks Swarte een totaal andere visie op de verhalen, en deze heeft hij gestalte gegeven in een avondvullend stuk *Potters Beesten*. Hij heeft vijf boekjes genomen, en deze heel getrouw op de scene gezet. Meteen gaat er een verscheurde wereld open, waar mensen en dieren ongelukkig en wreed zijn. Neem nu het eenvoudige gegeven van Wollepluis die aan de jonge sla in de moestuin van de tuinier gaat knabbelen. De stouterd wordt natuurlijk ontdekt. Bij Potter volgt dan een triomfantelijke ontsnapping, bij Swarte gaat het om leven en dood, en de poppen die de konijntjes uitbeelden sidderen van echte angst. Het verst gaat Swarte als hij de das met de vos laat vechten. Dat wordt een bijzon-

der pijnlijk gevecht, met opengesperde muil, en verkrampde lichamen. Swarte toont de donkere kant van het landleven in Potters tuin.

Deze visie op de teksten wordt uitgebeeld aan de hand van poppen en mensen. In de loop van de vijf verhalen biedt Swarte een complete anthologie van wat er met deze twee soorten spelers kan gedaan worden. Hij wendt technieken aan uit het klassieke poppenspel, met onzichtbare manipulator, maar speelt ook leentjebuurt bij Oosterse vormen, waar, net zoals bij het Japanse Bunraku toneelknechten alle requisieten op en afbrengen, en waarbij een pop door meer dan één manipulator wordt bediend. Zo ontleent dit spektakel zijn charme en zijn fascinatie aan de manier waarop de verhaaltjes van Potter op de scene worden gebracht. Swarte toont hierbij een buitengewone inventiviteit, zodat je op het einde van de avond nog altijd niet uitgekeken bent op de nieuwe mogelijkheden van het medium. Daarbij bespeelt Swarte meesterlijk twee dimensies: er is de uitvergoting (zoals het brutale gevecht met de das in pure comics-stijl), en de miniaturisering, kleine acties die zich in hoekjes en kantjes afspelen en de toeschouwer dwingen tot scherpe opmerksaamheid (hier herken je even een familietrek die ook de betovering uitmaakt van de tekeningen van Riëks broer, Joost Swarte).

De vertoning wordt door Swarte gepresenteerd als een soort repetitie, waarbij de uitvoering nog altijd kan fout lopen. Het geeft aan het gebeuren wel een specifieke atmosfeer, maar leidt een paar keer tot kneuterigheid, die afbreuk doet aan een avond die verder schitterend toeneel is, want achter het gespeeld amateurisme gaat een verbluffende coördinatie en voorbereiding schuil. Alleen al de talrijke scènewisselingen met de vele decorstukken lukken alleen, als ze met zorg en met het nodige ritme uitgevoerd worden. Het toneel is een rommeltje, dat het gevolg is van een grote organisatie. Met Riëks Swarte hebben we dus wel een heel origineel talent aan het werk. Als er al ergens aanknopingspunten zijn, dan is dat met de Tsjechische poppenfilmmakers uit de jaren zestig: dezelfde poëzie, dezelfde inventiviteit, en, negatief punt, datzelfde bijna narcistisch kleine bezigzijn.

Als Swarte deze voorstelling in het Engels kan brengen, kan hij voor jaren op tournee in Engeland, want zoveel nostalgie, zoveel knipoogjes, zoveel ironie dat vinden de Engelsen, volwassenen misschien nog

meer dan kinderen, terecht onweersstaanbaar.

Johan Thielemans

Potters Beesten. Tekst: naar Beatrix Potter; regie: Riëks Swarte; met: Ferdi Janssen, Servaes Nelissen, Hans Thissen, Riëks Swarte.

Théâtre Varia

Brussel

Songe d'une nuit d'été

Songe d'une nuit d'été - Midsummer night's dream van Shakespeare blijft een vreemd stuk: drie verhaallijnen lopen parallel en kleuren op elkaar af; geen van de drie zijn duidelijk in een genre als komedie of tragedie onder te brengen. Er is het hof en het aanstaande huwelijk van koningin Theseus met de amazonenkoningin Hyppolita, en met het dispuut tussen Lysander en Demetrius over Hermia, die verliefd is op Lysander maar door het vaderlijk gezag aan Demetrius is toegewezen. Volledig parallel daarmee loopt een 'hofverhaal' in de mythische wereld, waar Oberon en Titania in onmin leven waardoor de natuur niet tot bloei kan komen. Die parallel heeft Michel Dezotex heel toepasselijk vormgegeven door dezelfde acteurs in de hofwereld en de mythische wereld te laten optreden als Titania/Hyppolita, Oberon/Theseus en hovelingen Philostrate/Puck. Tussen beide werelden in heb je dan nog het verhaal van zes handwerklieden die ter ere van het komende vorstelijke huwelijk een stuk willen opvoeren. Het personage dat alles verbindt, door zijn lichtzinnige grollen, door de liefde her en der, maar vooral op de meest ongerijmde plaatsen, rond te strooien, is de bosgeest Puck. Het is nogal verleidelijk om de tekst te lezen als een mijmering over hoe ook de meest overbiddelijke ordeningen - het hof er de natuur - door de verbeelding en de liefde op hun kop gezet worden. Maar precies die omstandigheid, dat een historische context de bouwstenen levert voor de drie verhaallijnen, maakt een opvoering problematisch. Het hof als ideaaltypische ordening,